

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

DIN ČUJ./ DERES REF: BEAIVI / DATO:
23.01.2025

MIN ČUJ / VÅR REF: ÁŠŠEMEANNUDEADJI / SAKSBEHANDLER:
25/560-2 Elina Hakala

Uttalelse til melding om bygging av 132kV Adamselv-Kjøllefjord-Meham

1. Kraftutbygging og elektrifisering av Hammerfest LNG på Melkøya

Sametinget viser til at vi har reist til søksmål mot Energidepartementet for ugyldig vedtak om godkjenning av endret plan for utbygging og drift (PUD) og endret plan for anlegg og drift (PAD) for snøhvitfeltet og Hammerfest LNG (Melkøya). Rettsbehandlingen er berammet til 13-16. mai 2025 i Oslo Tingrett.

Saksbehandlingen knyttet til PUD/PAD-vedtaket tilfredsstillende ikke minstekravet til utredning som følger av petroleumsloven og petroleumsforskriften etter EUs prosjektdirektiv og etter plan- og bygningsloven tolket i lys av Grunnloven § 112 og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 27, jf. artikkel 1. Sametinget gjør også gjeldende at saksbehandlingen er brudd på statens konsultasjonsplikt etter sameloven tolket i lys av ILO-konvensjonen nr. 169 artikkel 6, 7 og 15 og FNs erklæring om urfolks rettigheter.

De direkte og indirekte konsekvensene av godkjent endring av PUD/PAD er ikke utredet eller konsultert. Meldingene om utredningsprogram for vindkraftutbygging i Finnmark er en konsekvens av godkjent endring av PUD/PAD. Sametinget viser h

er til Energidepartementets brev med godkjenning hvor dert framkommer at:

«Dersom det etableres nytt stort forbruk uten at det samtidig etableres vesentlig ny kraftproduksjon, vil det ifølge Statnett medføre en fundamental endring av kraftsystemet i nord. Departementet setter derfor vilkår om at rettighetshaverne tidligst 1. januar 2030 kan øke sitt effektuttak utover det de har rett til å ta ut i dag, med mindre departementet bestemmer noe annet».

Energidepartementet har da også satt hensynet til kraftsituasjonen som vilkår for endret PUD/PAD ved at det vilkår nr. 5 hette at:

«Rettighetshaverne skal, dersom hensynet til kraftsituasjonen tilsier at det er nødvendig, medvirke til å få etablert en avtalebasert løsning med staten om periodevis drift ved det eksisterende energianlegget ved Hammerfest LNG fram til utløpet av konsesjonen for anlegget».

Samtidig som regjeringen godkjente endret PUD/PAD la den derfor fram plan for utbygging av kraftproduksjon og nett i Finnmark der målet er å få på plass mer kraft enn det som kreves for å elektrifisere Melkøya.

Planene for vindkraftutbygging og nettutbygging i Finnmark må etter Sametinget syn stilles i bero i påvente av en nærmere rettslig avklaring av om godkjent endret plan for PUD/PAD av Melkøya er gyldig. Ugyldigheten av dette vedtaket betyr at det ikke er grunnlag for vindkraftutbyggingen som er planlagt i Finnmark. Ødeleggelsen av natur og naturmangfold samt ressursgrunnlaget for samisk kulturutøvelse er i alle sammenhenger svært alvorlige konsekvenser, men ekstra alvorlig blir det dersom slik ødeleggelse skjer uten den effekt statlige myndigheter har forutsatt.

Dersom planleggingen av vindkraftprosjektene ikke stilles i bero er det viktig at utredningene foretar reelle samfunnsøkonomiske analyser der også konsekvensen av at Melkøya ikke blir elektrifisert blir analysert. De samfunnsøkonomiske konsekvensene må også tallfestes for reindrift og annen samisk utmarksbruk. Videre er det av stor betydning at de samfunnsøkonomiske analysene vurderes mot hva det betyr for det samiske samfunnet, og ikke bare ut fra lokale, regionale og nasjonale sammenhenger.

2. Sametingets forventning til konsesjonsbehandling

Sametinget har ansvar for å påse at samiske interesser blir vurdert ut ifra et helhetlig perspektiv ved planlegging etter Plan- og bygningsloven. Et viktig hensyn som skal ivaretas i planlegging etter loven er å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv (jf. § 3-1), og dette gjelder også for konsesjonstildeling i tråd med Energiloven. Sametinget retningslinjer om endret bruk av utmark etter Finnmarksloven § 4 må følges.

Sametinget har ved flere anledninger i kontakt med NVE og ED poengtert behovet for mulighet til likeverdig deltakelse i beslutningsprosesser for direkte berørte samiske interesser og rettighetshavere. Sametinget etterlyser at dekning av kostnader og mulighet for å hente prosessbistand til direkte berørte parter avklares snarest slik at konsesjons- og planprosessene ikke medfører uoverkommelig belastning til samiske parter.

Sametinget har også etterlyst vurdering av hvilke samla konsekvenser «Kraftløft Finnmark» vil medføre for samisk kultur- og næringsutøvelse.

Sametinget forventer at NVE i sin videre behandling av sakene vektlegger statens ansvar for å sikre naturgrunnlag for samisk kultur og næringsutøvelse samt mulighet for samer til å videreutvikle sine språk, kultur og næringer. Alle plan- og utredningsprogrammene som nå fremmes må ha en vurdering av de samlede konsekvensene av dem og av tidligere inngrep og andre planlagte inngrep i Finnmark. Sametinget ber om at NVE synliggjør og konsulterer Sametinget hvordan dette er tenkt utført.

Videre forventer vi at konsekvensutredningen suppleres med undersøkelser i felt i de områder der det eksisterende kunnskapsgrunnlaget om reindrift, utmarksbruk og kulturminner er dårlig eller mangler.

3. Avgrensning av planområdet

Forslag for bygging av 132kV kraftlinje fra Adamselv til Kjøllefjord og Mehamn er en forutsetning for realisering av ny vindkraft i Nordkinn-halvøya. Ledningen er tiltenkt fra den planlagte nye Adamselv transformatorstasjonen og videre til Kjøllefjord og Mehamn med tilknytning til planlagte vindkraftverk. Det utredes flere traseer.

4. Sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur – reindrift

Området hvor Oksefjorden vindkraftverk planlegges er innenfor beiteområdet for reinbeitedistrikt 9 Olggut Čorgaš/Oarje Deatnu og Reinbeitedistrikt 13 Siskit Čorgas ja Lágesduottar. Sametinget forventer at det gjennomføres utredning av konsekvenser av tiltaket til berørt reindrift.

Reinbeitedistriktets bruk av områdene hvor vindkraftverket med tilhørende infrastruktur planlegges, skal beskrives og redegjøres for. Sametinget forventer at konsekvensutredningen bygger på et kunnskapsgrunnlag bestående av ulike forskningsresultater, forvaltningskunnskap og -databaser på lik linje med samisk urfolkskunnskap hentet fra direkte berørte reindriftsutøvere. Det vises her til naturmangfoldloven § 8, jf. § 7 hvor det følger at det skal legges vekt på generasjoner erfaringer gjennom bruk og samspill med naturen, og at dette i særlig grad må skje ut fra samisk bruk. Sametinget forventer også at nyere kunnskap om vindkraftverkernes unntakelseseffekter for reinens beitebruk tas med i kunnskapsgrunnlaget og vurderes også i influensområdet.

Sametinget forventer at samla belastning av inngrep innen reinbeitedistriktene beskrives og vektlegges i vurderingene, herunder både direkte og indirekte beitetap. Ny produksjon av kraft vil også kreve ny ledningskapasitet, som igjen vil ha konsekvenser for naturgrunnlaget for reinbeitedistriktet. Dette totalbildet må tas i hensyn ved vurdering av samla belastning.

Sametinget mener at tiltaket vil kunne føre til unntakelseseffekter som igjen påfører press på nabolikdistrikter. Disse følgekonskvensene kommer i tillegg til direkte konsekvenser i planområdet og bør vurderes i konsekvensutredningen.

Det må benyttes en utreder som har kunnskaper om samisk reindrift, språk og kultur samt med kjennskap til lokale forhold. I all planlegging som kan påvirke grunnlaget for samisk kulturutøvelse skal det være en effektiv deltakelse fra de berørte i alle stadier av saken, jf. SP artikkel 27. Det innebærer også

deltakelse i utforming og gjennomføring av planer som kan ha direkte betydning, Jf. ILO 169 artikkel 7. Valg av utreder og hvordan utredningen gjennomføres må derfor skje etter avtale med Sametinget og berørte reinbeitedistrikt.

5. Sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur – utmarksutøvelse

Sametinget forventer at konsekvensene for samisk utmarksutøvelse- *meahcásteapmi* utredes. Den historiske bruken av planområdene og tilgrensende områder må være en del av utredningen. Det må benyttes en utreder med kjennskap til samisk utmarksbruk, utmarksbrukens betydning for samisk kultur, og samisk språk, samt lokale forhold i området.

6. Samiske kulturminner

Meldte 132kV kraftledning fra Adamselv til Kjøllefjord på ca. 85km og i tillegg 132kV avgreining til Mehamn på rundt 10-22km, som går gjennom store fjellområder der det i svært liten grad har vært gjort kulturminneundersøkelser. I 2024 gjennomførte Sametinget §9 undersøkelse av Laksefjorden vindkraftverk der det er registrert rundt 750 kulturminner (pågående etterarbeid, Askeladden er ennå ikke fullt oppdatert på nåværende tidspunkt), og en evt. avgreining til Laksefjorden vindkraftverk vil da gå i grensen av de østligste registreringene. Foruten en håndfull registreringer i Oksefjorddalen mellom Oksefjorden og Kjøllefjord, samt ved Hopseidet, så er det ikke kjent andre kulturminner langs ledningstraséene.

Ser man lengre øst på Idjavuonduottar/Ifjordfjellet, så har NIKU ved Stine Barlindhaug i 2010 gjennomført et forskningsprosjekt der det er registrert rundt 300 kulturminner etter reindrift og fangst, langs Lákkajohka, Stuorrajohka, lešjohka, Giillášjohka, Devkkešjávri, lešjávri, Suolojávri, Ámmonjávrrit og Loavddajávrrit. Dette viser at der man foretar kulturminneundersøkelser i fjell og videområder stedvis kan påvise en stor tetthet av kulturminner.

Hele kraftlinja går gjennom viktige kalvings-/vår-, sommer- og høstbeiteområder, samt samlingsområder, trekk- og flytteleier for reindriften. Sammenligner man med §9 undersøkelsene for 420kV Skaidi-Lebesby i 2023-2024, så ble det registrert rundt 300 kulturminner, og påvist kulturminner i alle delene av kraftledningstraséen, samt tilhørende anleggstraser og deponiområder. Sametinget vurderer at det er et tilsvarende potensial for å påvise kulturminner etter reindrift, fangst og utmarksbruk i alle delene av kraftledningstraséen for 132kV Adamsfjord-Kjøllefjord-Mehamn. Sametinget må derfor gjennomføre kulturminneundersøkelser før vi har kan gi en endelig uttalelse om tiltakets påvirkning på samiske kulturminner, og undersøkelsesplikten jf. lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kml.) §9 kan sies å være oppfylt.

Det er kun kulturminneforvaltningen ved fylkeskommunen og Sametinget som har myndighet, og kan gjennomføre §9-undersøkelser. Vi påpeker at det mangler kunnskap om kulturminner i kraftlinjetraséen. Etter Sametingets mening er det ikke et tilstrekkelig datagrunnlag for å gjøre en konsekvensutredning av temaet kulturminner ut fra dagens kunnskap. Utredningen for temaet kulturminner bør derfor bygge på resultatene av kulturminneforvaltningens §9 undersøkelser.

Det er i alt 6 vindkraftområder og 420kV-kraftledning Lebesby-Seidafjellet det legges opp til å gjennomføre §9 undersøkelser for i 2025-2026. 132kV-kraftledningene Skaidi-Honningsvåg og Adamselv-Kjøllefjord-Mehamn vil vi trolig først ha kapasitet til å kunne gjennomføre i 2027, og vi må derfor avvente med å varsle befaringsvarsel av tiltaket. Avhengig av om vi får budsjettaksept for våre foreløpig varslede befaringsvarsel vil vi kunne omprioritere rekkefølgen av §9 undersøkelsene for de ulike prosjektene, skulle det åpne seg rom for å gjøre §9 undersøkelsene av 132kV Adamselv-Kjøllefjord-Mehamn tidligere enn 2027 vil vi sende befaringsvarsel for tiltaket.

7. Sametingets holdning til kraftledning i samiske områder

132 kV Adamselv - Kjøllefjord - Mehamn vil berøre både samisk reindrift, utmarksbruk og samiske kulturminner.

Sametinget vil med dette varsle at Sametinget vil vurdere innsigelse mot konsesjon kraftlinje også uavhengig om det oppnås fritt forhåndsinformert samtykke fra direkte berørte reinbeitedistrikter og/eller annen samisk utmarksbruk/utmarksutøvelse i området.

Dearvuodaiguin / Med vennlig hilsen

Sten Olav Heahtta
konst. ossodatdirektevra/ konst. avdelingsdirektør

Elina Hakala
seniorráđđeaddi/seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur. /

Dát reive lea elektrovnnalaččat dohkkehuvvon ja sáddejuvvo vuolláičállaga haga.

Hovedmottaker:

Norges vassdrags- og
energidirektorat

Postboks 5091
Majorstua

0301

OSLO

Kopiiija / Kopi til:

Finnmárkku fylkkagielda - Finnmark fylkeskommune Fylkeshuset, Posboks 701 9815 VADSØ